

Bozca Adadan Oltuya Selam Var Bölüm 2

– Ümran ÖZLÜK · 25 Eylül 2010

Ada'nın çoğu yerine sit alanı yazmışlar. Küçümsemek adına değil de , Doğu Anadolu' da gördüğüm zengin tarihi doku yoktu.Sadece 110 yıllık Rum evlerinden başka derecelendirilecek kadar fazla bir şey görmedim. Rum evlerinin hemen yanında kocaman çanı ile yeni restore edilmiş bir Kilisesi ile Cenevizliler zamanından kalma yeni yapılmış gibi bakımlı bir kalesi var.Ah hepsinden öte her pencereden sarkan sakız sardunyalari ve evlerin önündeki renk renk açan çiçekleriyle insanı mest ediyordu.Ada insanının gönlü çiçeklerle bezeli olmalı.

Adanın Ege'den Akdeniz 'i seyreden sahilinde, ileride kullanılacak kadar önemli yerlerini hepimizin bildiği bir iki büyük holdinge satın almış ve etrafını tel örgü ile çevirmişler. Zamanında adanın her taraf üzüm bağıyken ada da suyun az olması nedeniyle bağlar kurmuş. Ancak bazı yerlerde devlet destekli bağları da azda olsa ağaçlı bir bölgeyi de görebildik. İşlenecek olan üzüm çevreden adaya getirilmekte. Bir görüşte tanıştığım hoş sohbetleri ve sıcakkanlı davranışlarıyla Beş yüz yıllık ada yerlisi olan Talay fabrikası sahiplerince işlenmekte. Tabii ki burada gördüğüm güzellikleri, domates reçelini ve adayı kısa bir metinde anlamam mümkün değil. En iyisi zamanı ve şartları uygun olan gezmeli, görmeli ve anlatmalı. Çok yaşayan değil, çok gezen, gören ve doğru algılayan bilir.

Adaya normal yerleşik olarak 1500 Türk, 6 da Rum ailesi birlikte yaşamaktalar. Turistler nedeniyle bu sayı daha çok sayıya ulaşmaktaymış. Turistik bir yer olarak çok güzeldi. Tarihi Rum evlerinin ara sokaklarında dolaşırken, evlerin yanındaki küçük Kilisenin tam ortasında: Kilisenin onarımındaki değerli katkıları için yazılan kocaman ışıltılı bir teşekkür tabelası gözümüze takıldı. Sağ olsunlar Sayın Başbakanımız adada altı Rum ailesi bile olsa, dinler arası diyalog ve hoş görüş çerçevesinde Kiliseyi onartmışlar. Klise kocaman çanı ve heybetli bir duruşu ile geçmiş tarihi ve yeni zamanda gelenleri selamlıyordu.

Topluca Cenevizliler zamanından kalma tarihi kaleye gittik. Kale hem çok düzenli kullanılmıştı, hem de define avcıları fazla dokunamamış olmalı ki orijinal yapı malzemeleriyle mükemmel restore edilmiş olduğundan, sanki yeni orijinal hali gibiydi. Kale zamanında korunma amaçlı değil, denizlerden geçen gemilerden vergi almak için yapılmış. Kalenin uçlarında dolaşırken, kale tam denizin ortasında bir tarafında gün batımına selam duruyordu. Gün batımında, ışıltılı dalgalar içindeki balıkların oynaşırken, diğer yandan Akdeniz'e selam gönderiyordu. Doğuya dönük yüzü ile de ana karayı selamlıyordu. Tam burçta masmavi denizde büyük küçük yelkenlileri seyrederken birden bire her baharda zümrüt yeşili renge boyanan Oltu'da vadinin tam ortasında inşa edilen yine Cenevizliler zamanından kalma evimizin arkasındaki OLTU KALESİ' nin burçlarına uçmuştum. Oltu diyince kısaca yazayım.

Oltu Kalesinin haşmetli duruşuna kucak açan OLTU çok eski bir yerleşim yeridir. Oltu'nun kuruluş tarihi hakkında kesin bir bilgi yoktur. Ancak M.Ö. 7. yüzyılda Saka'Türklerinin buralarda yaşadıklarını tarihçiler yazmaktadır. İlçemizdeki en eski eser olan Oltu Kalesi ise M.Ö. 900-600 yılları arasında tüm Doğu Anadolu'ya egemen olan Urartulardan veya İpek Yolu ticaretinin güvenliğini sağlamak isteyen Cenevizlilerden, ya da Romalılarından kalmadır. OLTU Kalesi 'n den ovayı ve dağları seyretmek çok güzeldir. OLTU KALESİ savaşlar için yapılmıştır. Çevrede koruma amaçlı on üçe yakında yine harap olmuş kale vardır. Kuş olup her yıl temmuzda panayır düzenlenen Kırdag' a ve Yasemen yaylasına uçmak için yılbaşı için kesilen hindilerinin ve kışlık yiyecek için kesilen kazların kanatlarını kanat yapardım. Her evde pencere önleri ve sobaların ve fırın önlerini de bu kanatlarla süpürürdük.

'Kız kızım yine neye kızdın ve yine ne geldi aklına ki kalenin burçlarına çıktın. İn aşağı, düşer bir yerini kırmak şöyle dursun ölürsün' diye bağırın annemin sessini duydum. Açık koyu lila renkli oyalı yazması başında annem beni kalenin burcunda gördüğü için yine çok telaşlıydı. Çünkü ben istemedikçe kimse beni kaleden aşağı indiremezdi.

-'İnemem kestiğimiz baba hindinin kanatlarından kanat yaptım Sitare dağına uçacağım ' diyerek annemin ödünü koparıyordum. Uçmak şöyle dursun hafif bir kıpırdamada insan paramparça olurdu. Oysa burçtan kendini aşağı atan adamın korkunç görüntüsü gözümüzün önünden hiç gitmezdi. Çocuk aklı işte. Annemin sık sık hasta olması ve ölecek korkusu benim tek derdim ve büyük üzüntümdü. Bunu çok iyi bilen annem, her annenin zor çocuğu, ikna etmesini gibi kolayını bulmuştu.

'Bak yine öksürmeye başladım, karnımda çok ağrıyor. Çabuk aşağı in ve hamamın duvarından bir tuğla sök ve ısıtalım. Yoksa ölüyorum hadi.' Demesiyle bir solukta hindinin kanatlarıyla değil nefesimle uçarçasına aşağı indim. Kalenin hemen önünde kocaman birde hamam vardır. Özel mülkiyete ait olmasaydı çoktan yok olmuştu. Hamamın içindeki pencere sütunlarından anlaşıldığına göre ilk önce Saka Türkleri bu hamamı yapmışlar ve tarihin seyrinde Selçukluların ve sonrada Osmanlıların devrinden kalan özel ilaveli bölümler var. Oltu Kalesi çok güzel restore edildiği için Bozca Ada'nın kalesi gibi tarihe meydan okumaya devam ediyor. Hamam ise ayakta kalmak için mücadele etmekte. İşe yaramanın heyecanı ile hamamın tam tepesine çıkamasam da, zorlada olsa bir tuğla söküp anneme götürdüm. Artım annem ne hasta olacaktı nede ölecekti. Ben de bu sefer yine bir bahane ile kalenin burçlarından inmiş oldum.

Sayın Başbakanımız Erdoğan , Sivas' ta yaptığı bir konuşmada:

'Sivas dahil Doğu Anadolu'da restore edilmemiş tek bir tarihi eser kalmadı ve kalmayacaktır ' demişlerdi. Oysa Saka Türklerinin yaptığı ve Selçuklu ile Osmanlı'nın kullandığı tarihi hamam çökmek üzere. Duyan, bilen ve gören var mı?

Saka Türklerinin eseri olan ve dünyada tek örnek olan bu tarihi hamam için öncelikle tarihi değerlere son derece duyarlı ve hassas yaklaşımlarıyla dost yürekli ve ülkesinin sesi olup tarih dokusunu onarmaya kendini adanmış olan Çılgın Çoruhun çocuğu değerli tarihçi ve dekanımız Erzurum Üniversitesi Tarih Kürsü Başkanı Doç. Dr Tahsin Parlak'ın cesur girişimi ile Oltu Belediye Başkanlığı ve Erzurum il Kültür ve Tabiat varlıklarını Koruma Müdürlüğü, Erzurum valiliği il Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile Vakıflar genel müdürlüğü çok yoğun çalışmalarla hamamı koruma altına almak için çalışmışlardır. Bu kadar yoğun bir uğraş sonucu şu anda OLTU ilçesinde bulunan ve tüm etüt çalışmaları bitirilmiş olan meşhur TARİHİ HAMAM DOSYASI 'nın raporları Kültür Bakanlığında beklemektedir. Kültür bakanlığının haricinde ayrıca 'Kamulaştırma 2860 sayılı maddesinin 15'inci bendine göre bu tarihi hamamın kamulaştırılarak koruma altına alınması Vakıflar Bölge Müdürlüğüne de olabilir.

Zaman uzadıkça iki bin yıllık bir tarih yok olacaktır. Büyük Ermenistan'ı kurma hayali ve Ermenileri yurtlarından kovmak için Ermenilere jenosit uygulandı gibi boş iddialar şöyle dursun: Saka Türkleri MÖ 7.yüzyılda bu bölgede yaşamışlardır ve bu tarihi hamamı yapmışlardır. Tarihin seyrinde Selçuklular ve ardından da Osmanlılar bu hamamı kullandıkları gibi kendi mimarilerine göre de ilaveler yapmışlardır.Bu tarihi hamamın zaman içinde yok olmasıyla,ne yazık ki iki bin yıldır Türk Yurdu olan bölge için değerli kanıtları kendi elimizle yok etmiş olacağız.Aslında Türkler 7 bin yıldır Anadolu'da yaşamaktadırlar. İki bin yıldır burası Türk Yurdudur sözü , kanıtlar yok olunca ortadan kalkacaktır.Hatta MÖ.7 yüzyılda Sakalar yaşadığına göre 2000 değil 2700 yıllık tarih yok olacaktır.1. Dünya Savaşındaki yaşanan onca mezalimin kanıtı olan Akdamar Kilisesi bile değişik dini kültürleri yaşatmak adına onarılıyorsa ve belli zamanlarda bile olsa ibadete açılıyorsa,kendi kökümüzün derinliklerinden gelen ve eşi bile olmayan kendi yurdumuzun sınırları içindeki kendi öz varlığımız neden korunma altına alınmasın ki? OLTU HAMAMI SAKALARIN, SELÇUKLULARIN VE OSMANLILARIN MİRASI OLARAK bugüne kadar geldiği halde neden yok olacak ki...Sanıyorum ki Sayın Başbakanımızın bu dosyadan haberleri yoktur.

Oltu 'da kalenin haricinde, 93 harbinde Ruslara bir milyon dört yüz bin ruble karşılığı olarak Batum, Kars, Ardahan, Batum ve Oltu verilince , Ruslar kendileri adına ve dışarıdan bölgeye getirilip yerleştirilen Ermeni ve Rumlar için, zamanında güreşlerin yapıldığı HAS BAHÇENİN yanına kocaman çanlı bir Klise yapmışlar.Çocukken Kilisenin bahçesinde oyun oynardık. Sarıkamış Harekâtında Kilisedeki bu çan Ermeni ve Rusların kendi hareketlerini takip etmeleri için mors alfabesi gibi çalınmış. Daha sonra 1940 lı yıllarda bu çan Kop Dağındaki sis yüzünden yolunu kaybedenlere yardım için oraya götürülmüş ve yıllarca da kullanılmıştır. Hala da orada bulunmaktadır.

Bir anda birisinin beni kolumdan tutarak çektiğini fark ettim. Bozca Ada kalesinden yaklaşık 2000 km ötede Oltu vadisini ,kalesini ve restorasyonunu bekleyen Saka Türkleri ve Selçuklulara ait hamamı seyrederken hindi kanatları olmadan yuvarlanacak gibi olmuşum.İyi ki daldığım rüyamdan uyandırdılar.

Evet yaşadığımız bu zaman diliminde küresel ısınmalar yüzünden, ne çocukken gördüğümüz çağlayan dereler kaldı, nede baharda coşarken yazın yatağına çekilen ve uyurcasına akan çaylarımız kaldı. Elimizdeki denizlere de, tarihimizi tescilleyen tarihi eserlerimize de sahip çıkalım. İsrail denizden tatlı su üretilip çözü cennete çevirirken gıpta ile bakacağımıza cennet ülkemizi çöle çevirmeyelim ve bu güzel sahillerimizde kirletmeyelim. İngiltere'de Londra'da hepsi 2 metre boyunda yıkık köy evi duvarı genişliğinde olan bir kalıntıyı koruma altına almışlar ve köklerinin Roma'ya dayandığını söyleyerek gelen turistlere 1.derece arkeolojik kanıt gibi büyük bir titizlikle gösterilmektedirler. Bende sadece gülümsemiştim tarihi kalıntınız bu kadar mı diye? Yine İtalya'da Roma'da meşhur bir lokantanın duvarında tarihi kalıntı diye bir yarısı parçalanmış tek bir tuğla parçası gördüm korumaya almak için özel bir şeffaf cam ile kaplamışlar ve etrafını ışıklandırmışlardı. Yine içimde gülmüştüm gelin de bize tarihin kokusunu soluyun diye... Korkarım ki duyarsızlığımız yüzünden, zaten yurt dışına yerince kaçırılan tarihi parçalardan sonra, bu değerli tarihi yapılarda yok olursa gülme sırası onlara gelecektir.

Gördüklerimizin ışığında: ülkemizde hem gömü arayacağım diye, hem de rant uğruna sit alanları bile talan edilmiş durumda. Tarihi anıtların bile sökülmedik hiçbir yeri kalmadı. Sadece bizim değil dünyaya ait olan tarihi miraslar yok ediliyor. Mahallede her üşüyen ve hasta olan herkes tarihi değerleri bilmediği için bir tuğlayı söküp tezek korunda ısıtıp buz kesen havada iyileşmek için kullandık. Yabancılar bir tuğlayı bile koruma altına alırken, bizler bilinçsizce koca binaları bile söktük. Hala da yok etmeğe çalışıyoruz.

Sayın Başbakanımızdan, gurbette yaşayan bir Oltulu olarak , Anadolu'ya 1071 de Malazgirt Savaşı ile gelmediğimizin ve Anadolu'nun Türk eli olduğunun tek kanıtı olan Saka Türklerinin yaptığı ve Selçuklu ile Osmanlı mirası bu hamamının restorasyonu için değerli katkılarını beklemekteyiz.

Bu ağıt edebiyat kitaplarımızdan hatırlayanlar çoktur. Tarihe damga vuran Türk tarihinin en büyük kahramanı olan Alp Er Tunga ölüce adına yakılmıştır. Tarihi ayakta tutan kahramanlardır. Kahramanlar yaşadıkça tarih yaşar. ALP ER TUNGA SAKA TÜRKLERİNİN komutanıdır. Bahse konu olan Oltu hamamı bu kahramanın yaptırdığı ve bu zamana ulaşan son ve tek eseridir. Acaba adına ağıtlar yakılan ALP ER TUNGA sadece bir ağıt ve sagu içinde mi kalsın , yoksa OLTU hamamının restorasyonu sonucu tarihe can verip onu tekrar tarihdeki yerine oturtalım mı?